

Läsgängets språkäventyr

Lärarguide

Hej och välkommen till Läsgängets språkäventyr!

Läsgängets språkäventyr är en materialhelhet som har utformats till stöd för Read Hour-kampanjen inom småbarnspedagogiken. Syftet med Read Hour-kampanjen är att öka läsglädjen och inspirera i synnerhet barn och unga att läsa. På daghem kan Read Hour tillbringas i form av Läsgänget och en flerspråkig sagostund. Läsgängets djur bekantar sig med finska, svenska, nordsamiska, skoltsamiska och enaresamiska i sagor skrivna av Mervi Heikkilä. Syftet med materialet är att läsa sagorna om Läsgängets språkäventyr högt för gruppen och göra olika aktiviteter i anslutning till läsningen.

Språkäventyret har genomförts i ett samarbete mellan Barn- och ungdomsstiftelsen, Sametinget och Seinäjoki stadsbibliotek /Riksomfattande specialuppdrag gällande bibliotekstjänster som främjar barns och ungas läsande och läskunnighet. Sagorna om Läsgängets språkäventyr är skrivna av Mervi Heikkilä. Materialproduktionen stöds av Utbildningsstyrelsen och Svenska kulturfonden.

Mål

Syftet med materialet Läsgängets språkäventyr är att:

- bemöta och ta del av språken (finska, svenska, nordsamiska, skoltsamiska, enaresamiska)
- stödja läsglädje samt lyssna, tolka och behandla sagor
- tillbringa en vecka med att läsa och delta i Read Hour, hela Finlands gemensamma läslektion

Materialet är främst avsett för barn i 3–6 års ålder. Materialet kan anpassas efter olika nivå- eller åldersgrupper.

Materialet anknyter till följande teman:

- Mångsidig kompetens: Kulturell kompetens, växelverkan och uttryck samt multilitteracitet / Grunderna för planen för småbarnspedagogik 2022
- Mångsidig kompetens: Kulturell kompetens, växelverkan och uttryck samt multilitteracitet / Grunderna för förskoleundervisningens läroplan 2014
- Mångsidig kompetens: Kulturell kompetens, växelverkan och uttryck samt multilitteracitet / Grunderna för den tvååriga förskoleundervisningens försöksläroplan 2021

Allt nödvändigt material finns på adressen readhour.fi. Materialet omfattar följande delar:

- Lärarguide
- Läsgängets språkäventyr-sagor
- Ordlistor och inspelningar
- Animation (video)
- En diplommall för varje barn som deltar i ett av Läsgängets språkäventyr
- Lämpliga lästips för barn att läsa också efter ett språkäventyr

Allt nödvändigt material finns på adressen readhour.fi.

Uppgifter

Syftet med det här materialet är att läsa Läsängets språkäventyrssagor högt för gruppen och behandla det lästa genom olika aktiviteter. Välj lämpliga metoder för din grupp från listan.

A) Läs sagorna, lyssna på orden och titta på videon

Börja med att tala om att det finns många olika språk. Nu beger ni er tillsammans ut på Läsängets språkäventyr, där ni bekantar er med de fem språk som talas i Finland: finska och svenska samt nordsamiska, skoltsamiska och enaresamiska.

Håll en lässtund där ni läser en del av Läsängets språkäventyr åt gången. Du kan använda bilder av figurena till stöd för lyssnandet. Varje del av sagan innehåller ett ord som ni kan bekanta er med på fem

olika språk. Med hjälp av inspelningarna kan ni också lyssna på hur orden låter. Kanske talar någon eller några i gruppen också andra språk, så att barnen kan berätta andra versioner av ord på det språk de kan. Under nästa läsestund kan ni upprepa samma mönster.

När ni har läst alla delar, titta på den animerade videon där Läsängets figurer är på äventyr på Sagotivolit. I videon förekommer delvis samma ord som i sagorna och målet är att kombinera innehållet från sagostunden och videon med varandra. Känner barnen igen vad som händer i videon?

Lukujengin kieliseikkailussa tutustutaan viiteen Suomessa puhuttuun kieleen.

B) Vad skulle ni ta till ert Sagotivoli från den här sagan?

Frågan Vad skulle ni ta till ert Sagotivoli från den här sagan? förekommer i samband med sagorna. Avsikten är att ni ska kunna skapa ett eget Sagotivoli för vilket ni samlar, pysslar eller ritat saker och element som förekommer i sagorna. På så sätt skapar gruppen ett eget Sagotivoli till stöd för att läsa sagor. Barnen kan också självständigt fortsätta att leka med Sagotivolit efter sagostunden.

Sagotivolit kan vara en sagolåda, det vill säga en papplåda, korg eller annan slags behållare. Sagotivolit kan också fungera som scen för en dockteater. Ni kan exempelvis sätta upp Sagotivolit på en vägg. Du kan samla in eller skriva ut material och förbereda rekvisita i förväg. Alternativt kan du i samband med sagostunden be barnen söka saker i rummet som passar för tivolit eller pyssla med en detalj. Till Sagotivolit kan ni exempelvis samla:

- Del 1 Sagotivolit: figurer, sockervadd, lämpliga färger för Sagotivolit
- Del 2 Hästkarusell: karusell, blå häst, musik, ljus
- Del 3 Bollkastning: boll, diamant, mus, godispåse
- Del 4 Mete: metspö, magnet, ankor, fisk
- Del 5 Nytt tivoli: varje barn kan rita ett självporträtt eller sin egen version av Sagotivolit, uppfinn tillsammans med barnen ett nytt namn för Sagotivolit

Om du vill kan du dela slutresultatet på sociala medier med fyrkantstaggen #ReadHour.

C) Alternativa aktiviteter

Skapa en ram för sagostunden

- Du kan inleda sagostunden med musik som tyder på att det är dags att gå till Sagotivolit.
- Ni kan dramatisera ankomsten till Sagotivolit exempelvis genom att krypa fram under ett bord eller en filt.
- Läs sagan och bekanta er med orden.
- Avsluta stunden genom att komma ut ur Sagotivolit, exempelvis genom att krypa in tillbaka under bordet eller filten.

Dramatisera den lästa sagan

Läs först igenom exempelvis Del 2 Hästkarusellen en gång och sedan på nytt igen, så att ni stannar upp på ställen där barnen kan leva sig in i karaktärerna. I sagan förekommer fåret Kirppu och hunden Sylvi och gruppen kan förkroppsliga dramatiska ställen exempelvis genom att gå parvis hand i hand

- snurra runt som i en karusell och röra sig upp och ner
- rida som hästar
- skaka manen som hästar
- visa med kroppen att det är roligt och upprepa ordet på alla språk
- imitera djurens ljud och sätt att röra sig

Sagotivolit i rörelse

I Läsgängets språkäventyr tränar figurerna också på mete och bollkastning (del 3 och 4). Ni kan ordna mete med hjälp av ett borstskäpp, snöre, en hink och en filt. Gruppen kan också ordna med ett bollkastningsstånd exempelvis utomhus där man kastar bollar på valda måltavlor.

Sagotivolits matematik

Ge barnen i uppdrag att hitta föremål i olika former och färger som förekommer i sagorna. De här föremålen kan ni sedan sortera tillsammans på olika sätt, exempelvis i storleksordning eller enligt färg.

Musik på Sagotivolit

Vilka melodier kommer du att tänka på i samband med Sagotivolit (såsom av karusellen, snurrandet, hästen)? Finns de på andra språk? Vill ni skapa och spela in en egen ljudvärld för Sagotivolit?

Mitt eget sagotivoli

Ge i uppgift att teckna en eller flera bilder av sagan du läste. Ett alternativ kan vara att rita något från sagans början, mitt eller slut.

Utöver bilden kan barnen berätta egna sagor om den egna bilden. En vuxen kan skriva upp eller spela in barnets egen saga.

Avslutningsfest med videostund och diplom

När ni har läst alla delar, ordna en filmstund där ni tittar på en animerad video där Läsgängets figurer beger sig ut på äventyr på Sagotivolit. I videon förekommer delvis samma ord som i sagorna och målet är att kombinera innehållet från sagostunden och videon med varandra. Vilket ord minns barnen särskilt? Läraren kan dela ut ett diplom till varje barn där barnet skriver ett ord som hen kommer ihåg.

Ordlista och inspelningar

Lyssna på hur ett ord låter på olika språk med hjälp av inspelningar:
→ bit.ly/lasganget-SV

1. delikatess:

- herkku (på finska)
- hersko (på nordsamiska)
- hä'rčč (på skoltsamiska)
- hiärsku (på enaresamiska)

2. roligt:

- hauskaa (på finska)
- somà (på nordsamiska)
- hää'sk (på skoltsamiska)
- hävski (på enaresamiska)

3. pris:

- palkinto (på finska)
- bálkkašupmi (på nordsamiska)
- cistt (på skoltsamiska)
- palhášume (på enaresamiska)

4. mete:

- onginta (på finska)
- oaggun (på nordsamiska)
- vuäggmõš (på skoltsamiska)
- uággum (på enaresamiska)

5. Hej då, vi ses snart!:

- Heippa, pian nähdään! (på finska)
- Mana dearvan, fargga oaidnalit! (på nordsamiska)
- Tiõrv, sörgg vuei'nnepp! (på skoltsamiska)
- Moonâ tiervân, forgâ uáinip! (på enaresamiska)